

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๖๔

วันที่ ๒๒ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่
หรือไม่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าสิทธิและเสรีภาพของ
ประชาชนย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๒๖ ได้บัญญัติถึงเงื่อนไขที่จะตรากฎหมายจำกัดสิทธิหรือ
เสรีภาพไว้ให้ชัดเจน กล่าวคือ ถ้าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญจะกำหนดได้
แต่เฉพาะตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้โดยเฉพาะ
มาตรานี้ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ ๔ ประการ คือ (๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (๒) ไม่เพิ่มภาระหรือ
จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล
มิได้ และ (๔) ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย และมาตรา ๒๙
ได้บัญญัติเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยวรรคสอง
ได้บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา

๑๓

อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ และวรรคสี่ได้บัญญัติว่า ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นศาลที่ต้องอาศัยผู้พิพากษาที่มีอาวุโสและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะอยู่ในระบบศาลยุติธรรม จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ปัจจุบันใช้ระบบวิธีพิจารณาความตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นระบบวิธีพิจารณาคดีแบบไต่สวนมีหลักการกำหนดให้ศาลมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงด้วยตัวเองมากกว่าจะเป็นหน้าที่ของคู่ความ ศาลจะทำหน้าที่ซักถามพยานด้วยตนเอง คู่ความจะซักถามพยานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลก่อน การพิจารณาคดีจึงอาจกระทำกลับหลังจำเลยได้ และศาลมีหน้าที่ค้นหาความจริงจนสิ้นสงสัยว่าจำเลยมีความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงไม่มีการยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย วิธีพิจารณาของระบบนี้จึงไม่เข้มงวดเหมือนระบบกล่าวหา

ในคดีนี้ กรณีมีข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองที่ว่า การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง กำหนดให้จำเลยมีหน้าที่โต้แย้งพยานหลักฐานของโจทก์ที่เสนอต่อศาลในวันตรวจพยานหลักฐานและหากจำเลยไม่ได้แย้งหรือโต้แย้งแล้ว แต่เหตุแห่งการโต้แย้งไม่ชัดเจน ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้นโดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ เป็นการกำหนดให้พยานหลักฐานของโจทก์ที่เสนอมาในชั้นตรวจพยานหลักฐานมีคุณค่าเปรียบเสมือนคำรับของจำเลย แม้จำเลยจะได้ปฏิเสธพยานหลักฐานนั้นแล้วก็ตาม ผลของมาตราดังกล่าวเป็นการบีบบังคับจำเลยต้องให้การโดยต้องแถลงรายละเอียดแห่งการปฏิเสธโดยชัดเจน ทั้งที่เป็นหน้าที่ของโจทก์ในการเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย มิใช่หน้าที่ของจำเลยในการโต้แย้งพยานหลักฐานที่โจทก์เสนอ มาตรา ๒๑ วรรคสอง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่

เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดการตรวจพยานหลักฐานไว้ในมาตรา ๒๑ เพื่อให้คู่กรณีอีกฝ่ายเห็นพยานหลักฐานที่ฝ่ายตนเสนอต่อศาล หากคู่กรณีฝ่ายใดยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง ข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นก็ป็นอันยุติ การที่มาตรา ๒๑ วรรคสอง กำหนดกรณีที่มีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานหรือมีการโต้แย้งแต่ไม่มีเหตุแห่งการโต้แย้งโดยชัดเจน ศาลก็ไม่จำเป็นต้องไต่สวนก็ได้ เพื่อให้คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ยอมรับพยานหลักฐานต้องโต้แย้งแสดงเหตุผลให้ชัดเจนว่าเหตุใดจึงไม่ยอมรับ รวมทั้งหากโต้แย้งก็ต้องมีเหตุแห่งการโต้แย้งอย่างชัดเจน การตรวจพยานหลักฐานทำให้โจทก์จำเลยเห็นถึงพยานเอกสารและพยานวัตถุทั้งหมดในสำนวน และศาลจะนำพยานหลักฐานนั้นไปชั่งน้ำหนักกับพยานหลักฐานอื่นเพื่อวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานทั้งหมดในคดี

มีน้ำหนักเพียงพอที่จะพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ หากศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดก็จะพิพากษาลงโทษจำเลย กระบวนพิจารณานี้จึงมิได้เป็นการบีบบังคับให้จำเลยต้องโต้แย้งพยานหลักฐานที่โจทก์เสนอต่อศาล จำเลยยังคงมีสิทธิที่จะไม่โต้แย้งหรือไม่ให้การเกี่ยวกับพยานหลักฐานนั้นก็ได้อีก หากจำเลยเห็นว่าการใช้สิทธิดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อจำเลยมากกว่าการโต้แย้ง การคัดค้านเป็นสิทธิของจำเลย มิใช่เป็นหน้าที่บังคับให้ต้องกระทำ บทบัญญัตินี้ที่กำหนดให้จำเลยโต้แย้งคัดค้านพยานหลักฐานของโจทก์อย่างชัดแจ้ง มิได้เป็นกระบวนพิจารณาที่หลักการให้แกโจทก์จากหน้าที่พิสูจน์ว่าจำเลยกระทำ ความผิดมาเป็นภาระให้จำเลย และหากจำเลยไม่โต้แย้งหรือโต้แย้งแต่เหตุแห่งการโต้แย้งไม่ชัดแจ้ง ศาลอาจมีคำสั่งรับฟังพยานหลักฐานนั้นโดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ แต่มิได้หมายความว่าศาลต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงยุติตามพยานหลักฐานนั้น ทั้งนี้ศาลจะต้องนำพยานหลักฐานทั้งหมดมาชั่งน้ำหนักเพื่อวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานเหล่านั้นเพียงพอที่ศาลจะเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ แล้วพิพากษาไปตามพยานหลักฐานนั้น ดังนั้น มาตรา ๒๑ วรรคสอง ดังกล่าว จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่ได้บังคับให้บุคคลให้การ เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่า การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ที่กำหนดให้ศาลใช้สำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา ทำให้หน้าที่ในการนำเสนอพยานหลักฐานของโจทก์เป็นการสืบพยานในตัว และส่งผลให้จำเลย ถูกปฏิบัติอย่างผู้ที่ได้กระทำความผิดแล้ว เป็นการบัญญัติกฎหมายที่เกินเลยจนกระทบรากฐาน ของความยุติธรรมอย่างรุนแรง มาตรา ๒๒ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

เห็นว่า การที่บทบัญญัติแห่งวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามมาตรา ๒๒ กำหนดให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลักนั้น ศาลเพียงอาศัยเค้าโครงเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานอัยการได้เรียบเรียงไว้ในชั้นไต่สวน หรือสอบสวน เพื่อศาลจะรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความทั้งสองฝ่ายเสนอว่ามีน้ำหนักน่าเชื่อถือตามที่ ฝ่ายโจทก์กล่าวอ้างและฝ่ายจำเลยคัดค้านโต้แย้งหรือไม่ โดยไต่สวนไปตามสำนวนการสอบสวนหรือ คำฟ้องของโจทก์ เนื่องจากเอกสารดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงมาแล้วขั้นหนึ่ง แต่ก็ได้ เป็นการผูกมัดศาลให้ต้องถือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามเอกสารเหล่านั้น ทั้งนี้ ศาลมีอำนาจไต่สวน ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่สำคัญจากจำเลยหรือหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ตามที่

ศาลเห็นสมควร ซึ่งเป็นไปตามระบบไต่สวน และยังเปิดโอกาสให้จำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดีเสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งและหักล้างพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเต็มที่ การนำสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลักจึงมิได้เป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยกระทำความผิดแต่อย่างใด ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นที่ยุติตามรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ประการเดียว ดังนั้น มาตรา ๒๒ ดังกล่าว จึงไม่ได้เป็นบทสันนิษฐานว่าจำเลยกระทำความผิด ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ